

ТАЇНСТВО ПОКАЯННЯ
- ІСПИТ СОВІСТІ -
(для молоді)

Місіонери Облати Непорочної Марії

- Київ 2000 -

ВСТУП

Систематично, наполегливо і водночас покійно, з миром в душі та зберігаючи своє серце від розчарування, кожен християнин працює над своїм духовним життям.

І мусить розуміти, що будь-яке його зусилля буде приречене на невдачу, якщо він не буде регулярно, найкраще раз на місяць, приступати до Таїнства Сповіді і не приймати, якомога частіше, Святе Причастя. (див. Пс 63 (62), 2).

До Таїнства Сповіді приступаємо, не поспішаючи, і тоді, коли священник має можливість ретельно виконати доручені йому Богом обов'язки лікаря і судді (див. ККЦ 1465).

2000-річний досвід Церкви доводить, що Таїнство Сповіді дає найкращі результати, коли ми маємо постійного сповідника, якого ми любимо і котрий – як відчуваємо – любить нас також. Ми повинні пам'ятати про нього в молитві, бути з ним цілковито відвертими, довіряти йому і слухатися його. Найменші нещирість чи непослух, а перш за все, прийняття його служіння БЕЗ ВІРИ, є диявольською спокусою, котра може мати сумні наслідки для нашого внутрішнього, духовного життя.

Дитина живе, росте, розвивається, у неї постійно з'являються нові проблеми. Сповідальня – дуже важливе місце їхнього вирішення. Ти щасливий, коли маєш постійного сповідника, якому довіряєш. У нього завжди можеш шукати відповіді на всі питання, які виникають.

У людей молодих дві головні проблеми: чистота і віра. Святіший Отець Йоан Павло II в своєму листі на XXII Всесвітній День Молитов в інтенції покликань пише так: **“Я вже розмовляв з вами у багатьох містах світу. Скрізь зустрічав молодих людей, які шукають правду, любов, часто, однак, вони стурбовані проблемами, котрі стосуються сенсу життя... Хотів би вас запитати: чи зустріли ви в своєму житті Того, хто називає Себе єдиним, справжнім Вчителем? Чи відомо вам, що лише Він має**

слова життя вічного і може дати правдиву відповідь на ваші проблеми”.

Спочатку дівчина чи юнак відкривають для себе протилежну стать - відчують потяг. Поговори про це на найближчій сповіді, порадься зі священником: адже в твоєму житті починається найпрекрасніший, але і найскладніший період. Пробуджується перше кохання... Прочитай гарну книжку про кохання. Якщо не маєш такої книжки – попроси у священника.

Священик М. Малінський наводить таке порівняння: **“Зустрілися дві половинки апельсина і не можуть жити одна без одної, бо кожна з них постійно відчуває потребу присутності іншої...Тільки тепер чоловік і жінка можуть становити якусь повну єдність, досконале творіння, тому що кожен з них потребує доповнення іншою стороною”.** Так мудро вирішив Бог, щоб юнак став чоловіком, а дівчина – жінкою, щоб створили родину і виховали наступне покоління. На це потрібні роки. Зараз ти можеш багато зрозуміти і, працюючи над собою, зможеш ще й йому (їй) допомагати. Мусиш із повагою ставитися до сили давати потомство, котра пробуджується в тобі, - нехай вона спокійно розвивається без твоєї участі. Треба радіти з цього розвитку і дякувати за нього Богу. І в цей час в особливо єднатися з Ним у Святому Причасті і на кожній Службі Божій, в котрій береш участь.

Якщо відчуваєш себе негідним прийняти Святе Причастя, негайно йди до сповіді, щиро розкажи про все і попроси пояснити тобі, як ставитися до того, що відбувається і що робити в ситуаціях, які ти переживаєш вперше.

Друга проблема, яка звичайно виникає в твоєму віці – це проблема віри, бо ти вже виростаєш з віри дитячої. Тобі треба замінити її вірою зрілою, тобто найближчими роками доведеться переосмислити кожную істину, стосовно якої у тебе виникають сумніви; необхідно поглиблювати віру на катехезах, черпати інформацію з відповідних книжок та з розмов зі священником – щирих і дружніх!

Кардинал Карло М. Мартіні в одній з реколекційних проповідей визнає, що колись мав великі труднощі у переживанні Таїнства Сповіді. І він себе запитав: **«Якщо сповідь коротка і швидка для мене обтяжлива, то чому б не спробувати сповідатися довше і з більшим спокоєм? Здається парадоксальним, але інколи такі парадокси допомагають вийти з глухого кута. Тоді, з допомогою священика, я від короткої і швидкої сповіді перейшов до того, що волів би назвати діалогом покаяння. Діалог цей, врешті-решт, є нічим іншим, як конкретним застосуванням порад, даних Апостольським Престолом в оновленому обряді Таїнства Сповіді»**. Кардинал К. М. Мартіні також пропонує, щоб «діалог покаяння» зі священиком містив три частини:

1. прославлення Бога і подяка за всі отримані благодаті;
2. визнання своїх слабкостей, гріхів, невірності;
3. визнання віри, віддання себе Богу і покладання на Господа.

Коли будеш готуватися до Таїнства Сповіді - спробуй скористатися запропонованим іспитом сумління, щоб мати можливість побачити не тільки те, що нас від Бога віддаляє, але й те, що нас з Ним єднає.

З цього часу твоя сповідь мусить бути іншою!

Приклад іспиту сумління за Божими заповідями

І. Бог є найвищою цінністю, найвищим благом людини. Бога можна збагнути через віру і любов. Це єдина дорога спасіння. Ці вартості надають сенс життю, є джерелом сили і радості. Тому той, хто не цінує віри, не поглиблює її, а щось інше ставить вище і цінує більше, ніж Бога, чинить гріх.

Запитай себе:

- Чи не цінуєш ти у своєму практичному житті когось або щось більше, ніж Бога (людину, навчання, матеріальні блага, задоволення)?
- Чи завжди намагаєшся бачити Бога і все, пов'язане з Ним, вершиною всіх цінностей, які тільки може отримати людина?
- Коли звертаєшся до Бога, чи пам'ятаєш, що Він Особа, яка мислить, відчуває, любить, але разом з тим, Він Всемогутній, Всевидючий і навіть Страшний в Своїй незбагненній нескінченності?
- Чи не заперечував ти Його існування словами або вчинками?
- Чи не відрікався ти Бога зі страху або для того, щоб комусь сподобатися чи полегшити життя або заради власного спокою?
- Чи молишся ти за атеїстів, яких зустрів на своєму шляху (приятелів, подруг, котрі далеко від Бога і, може, насміхаються з Нього)?
- Чи не скомпрометував ти нашої релігії в їхніх очах?
- Чи зміцнюєш ти свою віру і чи розвиваєш її читанням Божого Слова і розважанням над ним, а також через поглиблення релігійних знань (проповіді, читання релігійної і християнської літератури, зустрічі молоді, молитовні зустрічі, катехези)?
- Коли чуєш звинувачення, скеровані проти віри, чи намагаєшся з компетентного джерела ознайомитися з католицьким поясненням і обґрунтуванням?
- У своїх сумнівах та труднощах чи звертаєшся до священика, котрому довіряєш, або до особи світської, або до відповідної літератури?
- Чи розмовляєш ти з Богом на молитві більше, ніж раз на день?
- Чи маєш в домі Святе Письмо і чи читаєш його?
- Чи не є твоя молитва “повинністю” (“панщиною”), яку ти нехотя відбуваєш для “непередбаченого” пана”, чи може ти

просто механічно відмовляєш її, не уважно і байдуже, без належної поваги і пошани?

- Чи не зводиш ти свої молитви до літанії прохань, не пам'ятаючи про молитву подяки і прославлення – про чисту любов, якої гідний Бог?

II. Мушиш бути послідовним. Якщо Бог існує, якщо Він Нескінченний і Всемогутній, якщо ми від Нього вийшли і до Нього повернемося, якщо Він нас любить, тоді Йому належать найвища честь і поклоніння. Тоді Його Ім'я – найвища святість. Хто не вшановує цього Імені, той чинить гріх.

Запитай себе:

- Чи з глибокою пошаною ти думаєш і говориш про Бога, чи зважаєш на Божу волю (на Його заповіді) в своїх думках, планах, вчинках?
- Чи може ти взагалі не береш до уваги Його волі, а потім, після невдач, говориш: «За що мене Бог карає?» або «Чому Він мені не допомагає?» Чи не бунтуєш ти, чи не богохульствуєш, коли стверджуєш, що Бог «не вислухав твоїх прохань, перекреслив усі твої прагнення і задуми, дозволив твою поразку»?
- Чи не соромишся ти вимовляти з повагою і пошаною Боже Ім'я (носити хрестик, образок, медальйон, іконку, брати участь в процесії з Пресвятими Дарами, ходити на Службу Божу, молебні тощо) ?
- Чи не згадуєш Бога та Святих в пустих вигуках: «Боже мій!», «О, Ісусе!», «О, Маріє!»? Говориш «Слава Богу» - і п'єш чарку замість того, щоб помолитися.
- Чи намагаєшся в стосунках з Богом виходити з рамок релігії страху і утилітарної «магії» та прямувати до щирої любові, яка веде до свободи, якої ти так прагнеш?

III. Неділя і свята – це «Божі дні». Вони повинні служити відпочинку та поглибленню твого зв'язку з Богом. Участь у Службі Божій – це мінімум, який кожний християнин в неділю та свята мусить присвятити Богу. Якщо ти без поважної причини не виконуєш цього обов'язку – чиниш смертний гріх. Крім Служби Божої необхідно в ці дні більше пам'ятати про Творця і Відкупителя; в програму дня потрібно внести читання релігійної літератури і зробити хоча б декілька добрих вчинків (відвідати хворих, самотніх, ображених, роздратованих, відповісти на листи, що довго залишаються без відповіді, трохи більше часу присвятити розмові з батьками, відвідати бабусь та дідусів тощо). Хто переживає святі дні інакше, не з думкою про Бога і не згідно з Божою волею – грішить.

Запитай себе:

- Чи пропускаєш ти в ці дні Службу Божу через легковажність, з несерйозних причин, через лінощі або незібраність?
- Чи не “замінюєш” її не обов'язковими заходами (гостини, спортмайданчик, фільм тощо)?
- Коли збираєшся у турпохід або на екскурсію чи плануєш брати участь в Службі Божій? Чи намагаєшся на ній бути? Коли з поважної причини не можеш бути на Службі Божій в неділю чи береш в ній участь в суботу увечері? (робота, виконання якої залежить від тебе, не є поважною причиною).
- Коли береш участь в Службі Божій чи уважно слухаєш Боже Слово, чи жертвуєш Тіло і Кров Ісуса і себе самого Небесному Отцю? Чи свідомо приймаєш Святе Причастя?
- Чи приєднуєшся до співу і молитов? Чи, може, приходиш тільки для того, щоб відстояти Службу і навіть не обов'язково в храмі?
- Що ще, крім Служби Божої, жертвуєш Богу в святі дні?

- Коли ти на прогулянці, чи «затримуєшся на хвилинку», щоб скерувати думку і серце до Творця природи? Чи відкриваєш для себе Бога в природі?
- Чи працював ти в неділю та святковкі дні, чи запізнювався на Служби Божі тощо?

IV. Ми повинні шанувати і любити кожну людину. Це “друга найбільша заповідь”, але особливою пошаною Бог велить оточувати батьків, навіть тоді, коли батьки не виконують своїх обов’язків і втрачають власну гідність.

Запитай себе:

- Чи намагаєшся ти через молитву та роздуми поглибити в собі пошану та любов до своїх батьків, намагаючись зрозуміти їхній духовний та матеріальний стан?
- Чи говориш, що «батьки тебе не розуміють», а сам нічого не робиш для того, щоб зрозуміти їх?
- Чи виказуєш батькам в грубій формі за все те, що вони не встигли чи не змогли зробити, а сам не докладаєш зусиль, щоб виконувати свої обов’язки?
- Чи дотримуєш слова, яке даєш батькам? Чи кажеш їм, куди йдеш? Чи вчасно повертаєшся додому? Чи не змушуєш їх хвилюватися?
- Чи залишаєш після себе бруд та безладдя, дозволяючи на те, щоб мати або інші родичі тебе обслуговували – залишаючись при цьому «паном», а не «службою»? Що про це говорить Ісус, який дає тобі приклад?
- Чи слухаєш ти батьків тільки до повноліття? Чи прислуховуєшся до їхніх розумних порад, які отримуєш задарма? Чи з повагою ставишся до вчителів та священників? Може, не слухався їх та був з ними зухвалим?

V. Не вбивай. В цій заповіді йдеться не тільки про вбивство, але й про всяку шкоду, яку можемо завдати власному здоров`ю та здоров`ю інших людей.

Запитай себе:

- Може, ти обзивав інших, сварився з ними, бив їх, може, поранив ближнього? Може, ти знущався з дітей, літніх людей чи слабших за тебе, з калік, з тварин тощо?
- Чи не зловживаєш ти алкоголем, цигарками, ліками? Чи не вживаєш ти наркотики чи якісь речовини, що запаморочують?
- Чи не погоджувався на вбивство зачатої дитини, може, намовляв або примушував до цього?
- Може, ти ненавидів інших, проклинав ближніх, бажав їм того, чого не побажав би самому собі?
- Може, через своє хворе самолюбство не засвідчив невинність ближнього тоді, коли міг це зробити?
- Чи дотримувався ти правил дорожнього руху? Чи не порушував ти інших законів?
- Чи чинив ти по правді і був вірний? Може, брехнею, наклепом, безчестям, бездумним засудженням, викриттям таємниці заподіяв зло іншим людям, тим самим підштовхуючи їх до самогубства?

VI і IX. Бог прагне нашого освячення, щоб ми остерігалися розпустити. Любов між чоловіком і жінкою ми називаємо еротичною. Її створив сам Бог, а значить, вона по своїй природі має більшу цінність, якщо веде до благої мети – тобто до подружжя, освяченого таїнством шлюбу, - і стає основою подружнього життя. Ерос – це не те саме, що чуттєве бажання чи сексуальний потяг. Сексуальний потяг служить для

народження потомства та поглиблення подружньої любові. Той, хто пробуджує ерос окремо від подружніх цілей, хто піддається хтивості, провокує потяг перш, ніж прийме тайнство шлюбу, чинить гріх нечистоти (розпусти).

Подумай:

- Чи не говориш, що “любов дозволяє все”, навіть до шлюбу? Чи не погоджуєшся з думкою, що “проти цього не можна встояти”? Чи не провокуєш статевий потяг збуджуючою літературою, порнографічними фотографіями і фільмами, іграми, кокетуванням, жестами, що викликають збуджуючу уяву в тебе самого та в інших людей?
- Чи не створюєш навмисно умови, які викликають чуттєве бажання, коли вирушаєш у подорож удвох, коли мандруєш автостопом, влаштуєш “спеціальні” вечірки та прийоми з алкоголем тощо?
- Чи не дивишся на дівчат (юнаків) як на об’єкт “використання”, тим самим позбавляючи їх людської гідності? А може, задалегідь плануєш шантаж, чи обдумуєш “стратегічні плани”, щоб вчинити гріх?
- Чи не робиш грішних пропозицій своїй дівчині, своєму хлопцю, погрожуючи, що покинеш, якщо відмовиться співжити сексуально?
- Чи не використовуєш ситуації, наївність чи слабкість іншої людини, особливо дівчини, хоча і не тільки?
- Освідчуючись у коханні, чи пам’ятаєш про те, що береш тим самим велику відповідальність за іншу людину?
- Чи не займаєшся онанізмом чи мастурбацією, чи не співживеш сексуально, чи не підтримуєш гомосексуальних стосунків (з особою одної з тобою статі)?
- Може, ти висміюєш чистоту, дівочість, скромність, розповідаючи анекдоти?

- Чи не вживаєш ти вульгарних слів та звернень, які ображають чистоту? Чи не згіршуєш інших (особливо молодших) своїм прикладом чи брутальним “поясненням”?
- Чи ти достатньо скромний (скромна) у виборі одягу, особливо в місцях громадського відпочинку (на пляжі, в басейні тощо)?
- Може, використовуєш, всупереч християнській етиці, так звані “протизачаточні засоби” або засоби ранньоабортивної контрацепції (спіралі, пігулки тощо)? Чи не брав участі в убивстві зачатих дітей? Чи, може, опосередковано брав участь у цьому злочині – намовляючи, залякуючи, допомагаючи матеріально?
- Чи готуєшся серйозно до подружнього життя, працюючи над формуванням характеру, отримуючи знання з етики та психології? Чи молишся про чистоту та християнський характер майбутньої родини?

VII I X. Твоєю власністю є матеріальні блага, які ти заробив чесним шляхом, легально придбав чи отримав від інших людей (власників, батьків). Самочинне відбирання чужої власності, присвоєння плодів чужого труда, знищення приватної та суспільної власності – це злочин проти Божих та людських законів.

Запитай себе:

- Чи не забираєш самочинно чужу власність (приватну або суспільну) та гроші? Чи чесно віддаєш доручені тобі суми приватних та суспільних грошей? Чи не обраховуєш при купівлі – продажу? Може, залишаєш в себе знайдені тобою речі, не доклавши належних зусиль до пошуків власника?
- Чи повертаєш вчасно позичені речі (книги, гроші тощо)? Чи не псуєш чужі речі та суспільну власність?

- Чи пануєш над жадібністю та заздрощами в матеріальній сфері? Чи чесно працюєш? Чи доводиш до кінця розпочату роботу та чи виконуєш отримані завдання?
- Чи бережно ставишся до речей, якими користуєшся, чи відчуваєш за них відповідальність? Може, ти обманював в магазині чи їхав “зайцем” в громадському транспорті? Чи свідомо не відкладав повернення боргів?

VIII. “Нехай буде ваше слово так – так, ні - ні”. Язык – один з найбільших дарів Бога – повинен бути знаряддям істини і добра. Повинен виражати правильну думку людини. Якщо людина говорить не те, що думає, і тим шкодить ближньому, вона чинить гріх.

Запитай себе:

- Чи не вводиш когось в оману, завдаючи матеріальної або моральної шкоди? Чи не свідчив ти фальшиво, чи не давав фальшивих показань в суді або інших установах?
- Чи не приписуєш іншому того, що він не робив, чи не обмовляєш? Чи не обманюєш своїх батьків? Чи робиш це зі страху бути покараним або щоб уникнути неприємностей?
- Чи не займаєшся самохвальством, роблячи з себе героя, та прикрашаючи свої розповіді вигадками?
- В оцінюванні фактів та людей чи погоджуєшся ти з думкою тих, хто має вплив на більшість, навіть якщо і вважаєш, що ця думка не є справедливою? Може, лестиш і лицеміриш, коли визнаєш правоту “сильних світу цього”, коли аплодуєш тим, хто має владу?
- Чи відповідальний ти за сказані слова? Чи взагалі намагаєшся бути правдивим і щирим в усьому? Може, ти обмовляв Церкву та священників, і тим спричинився до ослаблення чисеїсь віри?

Чи забрав назад свої несправедливі слова і чи відновив справедливість?

- Якщо тебе образили, чи ти готовий (готова), заради любові Христа, до примирення? Чи, може, до цього часу носиш в собі ненависть та прагнення помсти?